Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 31. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 9-го ЛЮТОГО 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 9, 1977 No. 31. VOL. LXXXIV.

В КИЄВІ ВІДБУВСЯ ПОГРОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРУПИ СПРИЯННЯ ВИКОНАННЮ ГЕЛЬСІНКСЬКИХ УГОД В УКРАЇНІ. РУДЕНКО І ТИХИЙ ЗААРЕШТОВАНІ, В ІНШИХ ПЕРЕВЕДЕНО ТЕРОРИСТИЧНИЙ ОБШУК. ПОТРІБНА НЕГАЙНА РЯТУНКОВА АКЦІЯ

Вашінгтон. — Ройтер та деякі інші міжнародні пресові агентства подали в понеділок, 7-го лютого, вістку з дисидентських джерел у Москві, що минулої суботи, 5-го лютого, переведено в Києві погром Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод в Україні, заарештувавши голову цієї Групи письменника Миколу Руденка та члена Групи Олексу Тихого. Під час обшуку мешкання Руденка до нього зайшов Олександер Бердник, також член Групи, і в нього переведено особистий обшук, але не заарештовано. Була притримана також дружина Руденка, Раїса, але після допиту її звільнено. Брутальний трус переведено також у помешканнях двох жінок, членів Групи, Оксани Мешко, матері Олександра Сергієнка, і Ніни Строкатої.

Негайно після одержання вістки про ці арешти і обшуки в Києві, яку за міжнародними агенціями передала також телеграфічна служба „Голосу Америки", Український Комітет Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод в Україні у Вашінгтоні, що його очолює д-р Андрій Зварун, як голова, і секретарем якого є Богдан Ясень, звернувся до голів держав, які підписали заключний акт Гельсінкських Угод та до світової громадськости з проханням стати в обороні заарештованих і домагатись їхнього негайного звільнення. Комітет рівночасно звертається з проханням до українських спільноти в західних країнах слати телеграми і листи до голів держав, сенаторів, конгресменів, членів парляментів, щоб вони піднесли свій голос протесту проти нових репресій в Україні.

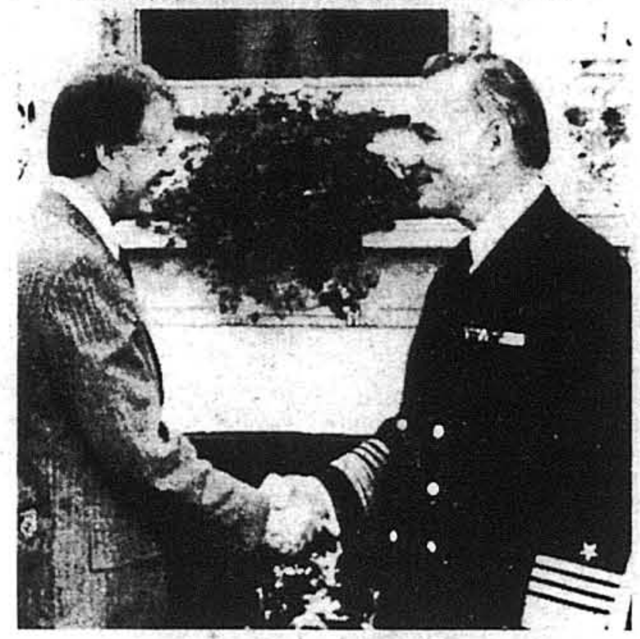
Вашінгтонський Комітет пропонує такі негайні акції в обороні М. Руденка і О. Тихого в ЗСА (як рівнож аналогічні акції в інших країнах): 1/ масова висилка листів до президента Картера і державного секретаря Сайруса Венса з проханням, щоб вони стали в обороні Руденка і Тихого та домагалися перед совєтськими властями їхнього звільнення, як рівнож звільнення члена московської Групи Сприяння Александра Гінзберга; 2/ Слати листи і телеграми до сенаторів і конгресменів з проханням, щоб вони публічно виступили в обороні Руденка і Тихого збірними чи індивідуальними листами до совєтського уряду; 3/ Поробити заходи, щоб місцева преса дала моральну підтримку членам Київської Групи дорогою розголошення їхньої справи та інформувала про ламання совєтськими властями Гельсінкських Угод.

Вашінгтонський Комітет вислав вночі з 7-го на 8-го лютого телеграми до всіх держав, які підписали Гельсінкський Заключний Акт такого змісту:

"We earlier voiced to you our fears of possible repressions by the USSR government against the Ukrainian Public Group monitoring compliance with the Helsinki Accords. Our worst fears were realized Saturday, February 5, with arrests by the KGB of Group leader Mykola Rudenko and member Oleksiy Tykhy and repressions against other members. We appeal again to your government, a signatory of the Helsinki Accords, to intercede now in behalf of Ukrainian human rights activists by protesting arrests and repressions which violate the spirit and the letter of Helsinki. Your intervention is particularly needed because past Soviet reprisals have been especially harsh in Ukraine, far removed from foreign diplomatic and press observers in Moscow.

Helsinki Guarantees for Ukraine Committee—
Andrew Zwarun, president
Bohdan Yasen, secretary."

КАРТЕР НАЙМЕНУВАВ АДМІРАЛА ТУРНЕРА НА ДИРЕКТОРА Сі-Ай-Ей

Президент Картер вітає адмірала Турнера з новим призначенням.

Як було передбачено, президент Джіммі Картер у понеділок, 7-го лютого, найменував адмірала Стенсфілда Турнера, дотеперішнього командира збройних сил НАТО в південній Европі, на пост директора Центральної Розвідчої Агенції (С І А). Турнер, якого вважають спеціялістом в справі фльоти Совєтського Союзу та експертом в ділянці зброї, зокрема щодо можливостей використовування стратегічної атомової зброї для „відстрашування" потенційних агресорів, буде також займати пост координатора діяльности всіх розвідчих агенцій ЗСА.

Адмірал Турнер — це товариш президента Картера з Морської Академії в Аннаполісі. Він рівнож здобув ступінь магістра в ділянці міжнародної політики, займав важливий пост в Бюрі Шефа Оперативного Відділу американської фльоти, був президентом Морського Воєнного Колледжу та командиром Другої Фльоти ЗСА. Він є автором багатьох статтей на військові теми, зокрема щодо балянсу між ЗСА та СССР в ділянці воєнної фльоти. У січневому виданні журналу „Форейн Аффейрс" він твердить, що хоча ЗСА ще в загальному переважають Совєтський Союз щодо морської сили, то існує загроза, що СССР в скорому часі може випередити Америку щодо атомових підводних човнів.

Сподіваються, що Сенат затвердить Турнера на пост директора Сі-Ай-Ей, бо досі проти нього не виринули жадні застереження. Як відомо, президент Картер був найменував на цей пост Теодора Сoperенсена, колишнього дорадника президента Джона Кеннеді, але опозиція в Сенаті змусила Соренсена зректися цієї номінації.

Пластові провідники мали нараду

Ню Йорк (О.Ю.). — З'їзд наради станичних пластових станиць в ЗСА та представників таборових осель відбувся тут, в суботу, 29-го січня ц.р., в Пластовому Домі.

Помимо снігової та морозу на наради з'їхались представники навіть з так віддалених станиць і осель, як Лос Анджелес, Чікаґо та Детройт. На жаль, не вдалося прибути представникам з Боффало. Вони застрягли в Пенсильванії.

Пласт у ЗСА має тепер свої станиці у 30-ох місцевостях. Найчисленніші — це Ню Йорк, Чікаґо, Філядельфія, Нюарк та Детройт. Вліті пластові табори відбуваються в більшості на власних пластових оселях, з яких найбільша — це „Вовча Тропа" біля Олбані, де в тому самому часі часто таборує понад 350 пластунів і пластунок.

Перша частина нарад була спільна для всіх учасників. Нею проводив голова Пласту в ЗСА — пл. сен. Андрій Мицьо. В ній був панел з участю станичного Чікаґо — Романа Задоровича, станичної Джерзі Ситі — Неонілі Сохан, референтки юначок — Ярки Коморовської та станичного Гартфорду — Іринея Гарасимяка. Тема панелю: „Усучаснення діяльности станиць".

В дальшому представники пластових осель та комендanти таборів відбували свої наради окремо під проводом голови Крайової Таборової Комісії Ігоря Раковського, а станичні інформували про діяльність Пласту в їхніх осередках, про проблеми і їх розв'язки; члени Крайової Пластової Старшини інформували про свої справи, а опісля відбулася дискусія.

Під кінець дня всі спільно вислухали і прийняли кілька конкретних резолюцій та перейшли на спільну вечерю. В часі вечері виступила з гарною мистецькою точкою група юначок 20-го Куреня УПЮ-ок з Нюарку.

КОНЦЕРТ ШКІЛ В ТОРОНТІ

Торонто, Канада. — В неділю, 13-го лютого ц.р., о год. 3.30 по полудні тут в Конвенційній залі Торонтського університету, відбудеться концерт Рідних Шкіл і Курсів Українознавства в Торонті і околиці на пошану Тараса Шевченка з великою і різноманітною програмою. Докладна програма буде вручена кожному при вступі.

ЗСА ВИСТУПИЛИ В ОБОРОНІ АЛЕКСАНДРА ГІНЗБУРҐА

Вашінгтон. — У понеділок, 7-го лютого, Державний департамент повідомив, що в минулої п'ятниці державний секретар Сайрус Венс заявив совєтському амбасадорові Анатолієві Добриніну, що ЗСА „з турботою стежать" за справою недавно заарештованого совєтського дисидента Александра Гінзбурга, який займався фондом допомоги совєтським політичним в'язням і їхнім родинам. Речники Державного департаменту інформують, що, хоча Венс заторкнув справу Гінзбурга ще минулого тижня під час розмови з Добриніним відносно „видворення" із СССР американського журналіста Джорджа Кримського, то клопотання Вашінгтону щодо Гінзбурга оприлюднено щойно тепер, бо американський уряд надіявся, що Москва може ще вирішить звільнити цього дисидента.

„Ми з турботою стежимо за трактуванням Гінзбурга і повідомили совєтський уряд про наші думки" — заявив Фредрик З. Бравн, речник Державного департаменту, додаючи, що переслідування людей в будь-якій країні за їхню оборону принципів Універсальної Декларації Людських Прав чи за їхні старання заповнити додержання Гельсінкської Декларації є справою, яка „глибоко цікавить всіх американців".

Це вже третій раз, що уряд президента Картера виступив в обороні людських прав у країнах комуністичного бльоку. В кінці січня Державний департамент закинув урядові Чехо-Словаччини, що порушує Гельсінкську Декларацію своїм переслідуванням осіб, які підписали т. зв. „Хартію 77", і також перестеріг Москву, щоб припинила шикани проти академіка Андрея Сахарова.

На Захід дісталася вістка, що приблизно 200 совєтських дисидентів підписали петицію в обороні Гінзбурга, в якій підкреслили, що він хворий та що ув'язнення може пошкодити його здоров'ю. Валентин Турчін, голова совєтського відділу Міжнародної Амнестії, сказав закордонним кореспондентам, що тюрма може спричинити смерть Гінзбурга.

Того самого дня, тобто в понеділок, 7-го лютого, група совєтських дисидентів виступила в обороні „видвореного" американського журналіста Джорджа Кримського, заявляючи, що Москва викинула його з СССР за його „гуманітарність" та за „його високо розвинене почуття професійної відповідальности".

„В УКРАЇНІ СУДИТЬ СИЛА, А НЕ ПРАВО,"— СТВЕРДЖУЮТЬ ЩОЙНО ОПУБЛІКОВАНІ ДОКУМЕНТИ КИЇВСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРУПИ

Вашінгтон. — „На Україні про антирадянську пропаганду взагалі не йдеться: серед представників молодої інтелігенції, що були заарештовані в шістдесятих і сімдесятих роках, ніхто не кликав до повалення радянської влади. Більшість із цих молодих людей не мріяла навіть про конституційно безборонне відділення України від Росії. Йшлося про те, що надто далеко заходить русифікація, котра маскується під „інтернаціоналізм."

В'язниці і карцери, концтабори і спецпсихолікарні, суворий кагебістський нагляд та напівголодне існування — ось жорстока плата за палку віру у святість букви і духу Радянської Конституції. Судить сила, а не Право. І Сила кожного разу тлумачить закони так, як їй це вигідно..." — сказано в першому Меморандумі очолюваної Миколою Руденком Київської Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод, яка разом з Декларацією Групи продісталася на Захід та була поширена Українською Інформаційною Службою „Смолоскип" під фірмою вашінгтонського Українського Комітету Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод в Україні. Обидва документи, Декларація і Меморандум ч.1, старанням згаданих установ були перекладені на англійську мову і щойно опубліковані двомовною брошурою, в українському оригіналі і англійському перекладі, великим тиражем коштом Українського Народного Союзу у в-ві „Свобода". Масовим поширенням цих документів серед американських законодавців, членів уряду, закордонних дипломатів і місій в Об'єднаних Націях та інформаційних засобів займається Український Конгресовий Комітет Америки, а в Канаді Комісія Прав Людини при СКВУ під проводом сенатора Павла Юзика.

Декларація київської Української Групи була вже надрукована в оригіналі в „Свободі" з 8-го січня ц. р. Нижче подаємо деякі уривки з надрукованого тепер двомовною брошурою „Меморандуму №1", задержуючи мову і правопис оригіналу:

1. Створення Української Групи Сприяння

„...Хоч органи влади покищо не припинили репресій проти борців за громадянські права, але ж ці репресії дедалі виразніше унеможливлюються: представники влади змушені дійти до висновку, що в'язниці й концтабори не лише не знищують їхнє становище, а розхитують його. До того ж розхитують значно більше, ніж безборонна діяльність дисидентів, якби така справді була можлива.

А проте, надмірний оптимізм сьогодні так само небезпечний, як і недооцінка демократичних сил, їхнього впливу на державний апарат. Одне можна сказати цілком певно: боротьба за Права Людини не припиниться доти, доки ці Права не стануть щоденною нормою суспільного життя.

За цих умов 9 листопада 1976 року була створена Українська Громадська Група Сприяння Виконанню Гельсінських Угод... Відразу ж після створення

(Закінчення на стор. 4-ій)

НАСЕЛЕННЯ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ ПІДДЕРЖУЄ ДИСИДЕНТІВ

Прага. — Західні пресові агенції інформують, що населення Чехо-Словаччини піддержує дисидентів, які вже від кількох місяців ведуть завзяту кампанію в обороні людських прав і які опублікували на Заході і розповсюдили внутрі країни відомий маніфест „Хартія 77", яким вони протестують проти потоптання чехо - словацьким урядом людських прав, що гостро суперечить прийнятій на европейській конференції для справ безпеки і співробітництва Декларації про людські права. Речники дисидентського руху Ян Поточка і проф. Їрі Гаєк заявили західним кореспондентам, що вони переслали урядові додатково 208 підписів під документ „Хартія 77", отже разом петицію вже підписали 448 осіб, переважно інтелектуалісти і політичних діячів. Їрі Гаєк при тому відмітив, що він має докази, які вказують на широку піддержку документу чехо-словацьким населенням, яке повністю піддержує боротьбу за людські права і висловлює свою думку в численних листах до нього та інших дисидентів. Проф. Гаєк, який в часі „Празької весни" був міністром закордонних справ в уряді Дубчека, нарікає, що політична поліція й далі займається переслідуванням дисидентів, робить нелегальні обшуки у їхніх домах, слідить за їхньою діяльністю, обтинає їхні телефони, відбирає документи їзди автом тощо. Масовою формою репресії проти дисидентів є звільнення з праці і залишення їх без засобів до життя. Про таке нелюдяне трактування жалілась перед кореспондентами Анна Фарова, яка перед підписанням „Хартії 77" працювала куратором у музеї. Її звільнили без попередження і вона тепер не одержує ні жадної платні, ані пенсії. „Я тепер є цілковито приватна людина,— заявила Фарова,—не зв'язана з жадною урядовою установою".

Поведінка урядових чинників і політичної поліції в Чехо-Словаччині викликає чимраз ширші протести на Заході. 35 американських фотографів, довідавшись про трактування Фарової, вислали протест на адресу чехо-словацького уряду, домагаючись прийняття на працю її і багатьох інших звільнених з причини підпису документу. Також відомий диригент Леонард Бернштайн відмовив свій виступ в Празі, де він мав диригувати симфонічною оркестрою. Протестні акції розпочались також в багатьох країнах Західної Европи.

Джералд Форд жаліє, що не прийняв Солженіцина

Ню Гейвен, Конн. — Колишній президент Джералд Форд у понеділок, 7-го лютого, заявив у промові в Єйльському університеті, що зробив помилку, коли в липні 1975-го року відмовився прийняти в Білому Домі російського письменника Александра Солженіцина, коли цей автор-дисидент відвідував Вашінгтон. Промовляючи в клясі історії, Форд сказав, що тепер думає, що було б краще, якщо б він тоді відбув зустріч з Солженіциним.

Як відомо, в липні 1975-го року Білий Дім спершу повідомив Солженіцина, що його зустріч з президентом Фордом може „пошкодити детантові з СССР", а відтак Солженіцинові сказано, що Президент „не має часу" на зустріч з ним.

Під час промови в Єйльському університеті, де він закінчив правничі студії, Джералд Форд рівнож сказав, що підтримує справу людських прав в усіх країнах світу та висловив надію, що теперішній уряд ЗСА активно піддержуватиме людські права на міжнародній конференції в Београді, Югославія, яка має відбутися літом цього року і завданням якої має бути розглянути питання, чи Гельсінкська Декларація мала позитивні наслідки в різних ділянках міжнародної політики.

Джералд Форд, президентура якого закінчилася 20-го січня ц. р., відвідав Єйльський університет на запрошення управління цієї наукової установи. Крім формальної промови, він відвідав різні будинки університету, в яких колись слухав виклади; розмовляв з поодинокими студентами та професорами і мав полуденок у шкільній катедрі.

Арета Сіра, Христя Ракоча і Тетяна Гузар—цьогорічні краля і князівни Балю Преси

Філядельфія, (Н.Н.). — В суботу, 5-го лютого ц.р., відбувся тут, у великій залі Менор Джуніор Каледжу Сестер Василіянок, 5-тий з черги Баль Української Преси з ЗСА, що його організують Фінансова Комісія СФУЖО і Управа СУЖА.

Баль відкрили голови обидвох організацій, пані Марія Харина і ред. Ольга Кузьмович, вітаючи численних гостей, між ними і ряд українських журналістів. Зокрема пані М. Харина вітала присутних на балі ред. Лідію Бурачинську, заступницю голови СФУЖО і почесну голову СУА, пані Марусю Бек, заступницю голови УНРади і фундаторку літературних нагород СФУЖО, та голову міс-

(Закінчення на стор. 4-ій)

70-ий Відд. УНСоюзу в Джерзі Ситі відзначив своє 75-річчя

Група учасників святочних сходин для відзначення 75-річчя 70-го Відділу УНСоюзу, Т-ва „Поступовий Клюб". Сидять (зліва): Микола Шеремета — секретар, Іван Сенькeвський — один із найстарших членів, Григорій Буря, Параскевія Шеремета і Павлина Бойко. Стоять (зліва): Лілліян Кричковська, Іван Янко, Дмитро Вох, Степан Островський — голова Окружного Комітету Відділів УНС, Степан Білик — заступник предсідника.

Джерзі Сити. — В суботу, 22-го січня ц. р., святочні сходини членів 70-го Відділу УНСоюзу, Товариства „Поступовий Клюб", відзначили 75-річчя існування цього найстаршого в дану пору Відділу УНСоюзу в Джерзі Ситі. Учасники святочних сходин поділились спогадами із довголітньої діяльности Відділу, починаючи від його заснування і початкової назви „Клюбу чотирьох Михайлів", бо чотири Михайли були його основниками, а кінчаючи на теперішній діяльності Відділу в УНСоюзі і в громаді. Святочними сходинами проводив теперішній секретар Відділу Микола Шеремета з огляду на несподіване занедужання предсідника Івана Патуляка. Із 75-річчям привітали Відділ на цьому святочному відзначенні головний секретар Володимир Сохан та голова Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Надгудсонської Округи Степан Островський.

Гостину для учасників святочних сходин приготовили членки Відділу, Параскевія Шеремета і Павлина Бойко.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3. 1917 — authorized July 31. 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Небезпечні пропозиції

Найменування президентом Джіммі Картером Пола Варнкі на два пости, на директора Агенції роззброєння і контролі над зброєю та на пост головного представника ЗСА у переговорах із Совєтським Союзом щодо нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї, викликало цілком оправдану опозицію серед багатьох законодавців та американського загалу. Деякі бо пропозиції Варнкі можуть бути дуже небезпечними для оборонної спроможности Америки та цілого вільного світу.

Варнкі, колишній високий урядовець в Департаменті оборони, вважає, що справа підписання нового договору з Москвою така важлива, що ЗСА повинні зробити перші кроки в напрямі ,,обопільної стриманости'' в ділянці зброї. Він пропонує, щоб Америка на шість місяців самочинно припинила розбудову нової зброї, наприклад, бомбовика типу ,,Б-1'', надіючись, що совєтські лідери візьмуть це собі за приклад і теж припинять розбудову своєї зброї.

Беручи під увагу факт, що ряд мілітарних спеціялістів і розвідчі чинники вказують, що Совєтський Союз старається здобути військову перевагу над Америкою, а деякі твердять, що вже її здобув, то пропозицію Варнкі треба вважати щонайменше наївною. Ціла історія Совєтського Союзу вказує, що Москва завжди використовувала будь-які однобічні концесії для скріплення своєї сили та поширення своїх впливів, і тому нема жадних підстав надіятися, що совєтські ватажки поступатимуть інакше в цьому, 1977-му, чи наступних роках.

Сенатори Генрі Джексон із стейту Вашінгтон і Сем Нанн із Джорджії правильно твердять, що не тільки пропозиція Варнкі відносно однобічної американської ,,стриманости'' щодо зброєння, але також його заяви, що ЗСА і СССР мусять за всяку ціну якнайшвидше погодитися на зменшення різного роду зброї, однаково небезпечні , бо Варнкі не ставить передумови, щоб в новий договір з Москвою щодо обмеження зброї було включене запевнення, що обидві сторони матимуть право себе взаємно перевіряти.

Отже, мають слушність ті законодавці та коментатори, які квестіонують найменування Пола Варнкі президентом Картером на директора Агенції роззброєння, як теж на пост головного представника ЗСА у переговорах із СССР щодо нового договору в справі обмеження стратегічної зброї. Треба надіятися, що або Президент сам відкличе цю номінацію, або Сенат відмовиться її затвердити. На тих постах повинна служити особа, яка краще, ніж Пол Варнкі, розуміє ментальність і пляни ватажків комуно-московської імперії.

Полеміка між комуністами

Могло здаватись, що після зустрічі Тіта з Брежнєвим осінню минулого року і похвальних статтей в совєтській пресі на адресу Тіта та обміну орденами між обидвома комуністичними верховодами, Москва та її сателіти перестануть атакувати Югославію і погодяться на співіснування побіч себе комуністичної держави з дещо відмінним підходом до розв'язки світових політичних проблем та ведення незалежної закордонної політики. Але це тільки здавалося, бо розбіжності між державами Варшавського Пакту і Югославією не вщухають і після відбуття розмов в Белґраді.

Про це, зокрема, свідчить полеміка, яка ведеться на сторінках югославських ідеологічних журналів і такими ж виданнями інших комуністичних країн Східньої Европи. Преса Болгарії, Чехо-Словаччини, Східньої Німеччини і Польщі ставить проблему цілковитої незалежности окремих комуністичних держав під сумнів в ім'я таких понять, як ,,міжнародна солідарність комуністів'', ,,пролетарський інтернаціоналізм'', ,,користі дружби країн соціялістичної співдружности'' і подібне. Орган болгарської компартії ,,Работническо дело'' і такий же орган польських комуністів ,,Трибуна Люду'' боронять тези, що Совєтський Союз, ,, як перше соціялістичне суспільство'', повинен служити зразком не тільки для існуючих, але також для ,, майбутніх'' соціялістичних суспільств в інших країнах.

Не погоджуючись з таким твердженням, югославська газета ,,Борба'' пише, що ,, наполягати на єдиному зразку для всіх теперішніх і майбутніх соціялістичних країн значить впадати в утопію і заперечувати незалежність кожної партії і країни, заперечувати її внутрішню структуру, її власні концепції соціялізму''. ,,Борба'' при тому натякає на зобов'язання, які взяли на себе проводи комуністичних европейських партій на конференції в Берліні.

Подібну полеміку веде югославська преса з чехо-словацьким теоретичним журналом ,,Нова мисль'' та іншими виданнями сателітніх країн, зокрема органом ЦК Компартії Східньої Німеччини ,,Ноєс Дойчлянд''. Обидва видання стверджують, що ,,соціялістичні країни повинні скріплювати свою єдність, чого не робить Югославія, ставити міжнародні інтереси робітничої кляси понад інтереси національні'', бо ,,країни соціялістичної співдружности являються авангардом революційних сил в усьому світі''.

Югославські опоненти, ,,відбиваючись'' від атак сусідів, за якими без сумніву стоїть ,,старший брат'' у Кремлі, цілком слушно стверджують, що подібні арґументи вони вже чули в 1968 році в часі інвазії військ Варшавського Пакту на Чехо-Словаччину, щоб здушити там ,,соціялізм з людським обличчям''. На думку югославських публіцистів, свободолюбні країни все ще загрожені духом Сталіна, який панує в СССР і в деяких країнах-сателітах Москви, і його проявів вони повинні вистерігатися.

о. Семен Гаюк

СВЯТКУВАННЯ НАСИЛЛЯ

(1)

В найновішому, 9 числі Журнала Московської Патріярхії за рік 1976 присвячено багато уваги ювілейним святкуванням 30-ліття т. зв. Львівського собору, на якому було проголошене ,,возз'єднання'' Греко-Католицької Церкви на Західніх землях України з Церквою-,,Матір'ю'' Російською.

Сталася ця трагічна подія одразу після закінчення Другої світової війни, коли-то населення західньоукраїнських земель, вичерпане до краю звірствами німців, самою війною, а особливо звірствами большевиків з їх несамовитими Смершами, НКВД, майже зрезигновано сприймало всі зарядження дико торжествуючого окупанта, а в тому і його беззаконні потягнення у відношенні Греко-Католицької Церкви. Негайне виарештування всіх Владик цієї Церкви та запроторення їх в глибочінь Росії на тяжкі муки і певну передчасну смерть, виарештування активніших і вольових священиків та вірних — сильно надламало волю греко-католицького духовенства до організованого спротиву, що й зручно використала комуністична влада для своїх нікчемних атеїстичних цілей.

Для зреалізування своїх неприховних замірів комуністична влада створила т. зв. ,,Ініціятивну групу'' з трьох опортуністично наставлених священиків (оо. Костельника, Пельвецького і Мельника), яким і доручено було вести акцію ,,возз'єднання'' Греко-Католицької Церкви з Російською Православною Церквою.

Прохання ,,Ініціятивної групи'' до Ради Народних Комісарів УССР про урядове затвердження та про признання цій групі широких повновластей вести намічену справу ,,возз'єднання'', уповноважений в справах Російської Православної Церкви без зволікання прийняв та повідомив про затвердження цієї групи, давши одночасно наказ негайно надсилати до Раднаркому УССР списки всіх деканів, парохів і настоятелів манастирів, які евентуально відмовлятимуться підлягати юрисдикції ,,Ініціятивної групи''.

Коли до ,,Ініціятивної групи'' кооптовано ще десятьох заляканих священиків, то вся ця збільшена група, назвавши себе делеґацією, дня 19 лютого, виїхала зі Львова до Києва, де офіційно була прийнята митрополитом Київським Іоаном в склад Російської Православної Церкви. Тодіж за спільним Богослуженням голова ,,Ініціятивної групи'' о. Г. Костельник був нагороджений мітрою та золотим хрестом з оздобами, а священики Пельвецький та Мельник були висвячені на єпископів.

Повернулася ця делегація до Львова 25 лютого і негайно розпочала інтенсивну акцію до підготовки Собору. Вислані були запрошення-накази на Собор для 225 священиків, на прихильність і співпрацю яких розраховувала ,,Ініціятивна група''. Було вислано також кілька подібних запрошень тим священикам, які були в неорганізованих рядах противників акції ,,возз'єднання''. (Діяння Собору, ст. 32). Як далі розповідають ,,Діяння Собору'', 6-го березня відбулося передсоборне засідання з участю 20 священиків, які під наглядом вже згаданої ,,тройки'' обговорили та ухвалили весь порядок Собору. Комуністична влада, що згідно зі своєю атеїстичною доктриною повинна була б далеко стояти від всієї акції ,,Ініціятивної групи'', навпаки, виявляє велике зацікавлення та співпрацю; священиків, викликаних до Львова на цей Собор, забезпечує безплатним транспортом, приміщенням в найкращих готелях Львова, добірними харчами тощо.

Дня 8 березня 1946 року до св. Юра з'їхалося 216 духовних та 19 світських, призначених згори, делегатів з усіх трьох епархій — Львівської, Станіславівської і Перемиської. З п'ятьох чи шістьох священиків, викликаних в характері опонентів, ніхто не прибув на явну смерть.

Після інсценізації Молебня, за президіяльний стіл заходять і сідають в королівських фотелях (за окресленням ,,Діянь'') оо. Костельник, Пельвецький і Мельник, а за секретарськими столиками сідають священики Павлосюк і Ванчицький. Всіх згаданих осіб ніхто не вибирав до президії, вони сідають за президіяльними столами по наказу ,,згори''. І згадувані ,,Діяння'' з явним большевицьким цинізмом заявляють: ,,І пощо, навіщо потрібна тут формальна процедура вибору президії? Може на світських зборах цього уникнути не можна. О. д-р Костельник в очах всіх делеґатів не тільки Адміністратор Церкви, але більше — всіма признаний вождь всього великого церковного руху. І спокійно, з найбільшою простотою і скромністю, о. д-р Костельник займає місце предсідника (в королівському фотелі) і, стоячи, вітає оо. делеґатів, членів і гостей Собору, оголошує порядок нарад Собору...''.

Як заведені автомати виступають один по одному кілька промовців, що виголошують свої заздалегідь приготовані і процензуровані промови. Думка одна: конечність зірвання з Римом, повна ліквідація Унії та злиття з Російською Православною Церквою. Лише один промовець, о. Василь Лисюк, парох Пониковиці, робив спробу дещо протестувати та відважно, як на ті умовини, радив ,,вважати Собор підготовчим етапом справи, саме ж рішення (возз'єднання'' з Російською Православною Церквою) відложити на пізніший час''. (,,Діяння Собору'', ст. 42).

Про зірвання з Римом та ,,з'єднання'' з Російською Православною Церквою після голосування піднесенням рук, були і винесені відповідні резолюції в приявності делегатів Московської патріярхії чи ,,чинів'' НКВД. ,,Діяння'' з очевидним глумом під адресою стероризованого духовенства зауважили: ,,приїхали на Собор як греко-католицькі пан-отці, а з того моменту стали православними священиками'' (,,Діяння'' — ст. 43). Щойно після цього о. Костельник представив зібраним двох нових православних владик: Антонія Пельвецького, як єпископа Станіславівського, та Михаїла Мельника, як єпископа Дрогобицького. Про їх висвяту в Києві, як і перехід на православ'я самого о. Костельника, більшість делеґатів ще нічого не знала. Прибув до Львова і митрополит Йоан, ,,Екзарх всієї України'', що дня 10 березня очолив Богослуження в катедрі св. Юра і разом з іншими єпископами та нововисвяченими місцевими єпископами, Антонієм Пельвецьким та Михаїлом Мельником, завершив беззаконні і неканонічні дії цього насильницького й узурпаторського псевдособору.

Невідрадні вістки про Львівський квазі-собор та про доконувані насильства над духовенством і вірними в Галичині дуже скоро дісталися і на Захід.

(Продовження буде)

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

АНДРІЙ ГРИГОРЕНКО КАЖЕ

[Доповідь в Ню Йорку 6-го лютого 1977]

Шановні Пані і Панове!

Перше за все я хотів би Вам подякувати за зацікавлення, що Ви виявили до мене, зібравшись у цій залі.

Я хотів би почати трохи здалеку. Але я думаю, що невеликий вступ допоможе нам краще зрозуміти один одного, а також надіюсь, що коли будуть якісь непорозуміння, то ми все ж таки будемо шукати того, що нас об'єднує, а не того, що нас ділить.

Моя позиція основана на моїй власній життєвій ситуації і вона, мабуть, Вам буде здаватися не зовсім звичайною.

Моє життя склалося так, що я відчуваю приналежність рівночасно до двох культур, до двох націй — російської та української. Такий мій світогляд, оснований зовсім не на моєму двобічному етнічному походженні, хоч мій батько — українець, а мати — росіянка, — мій особистий досвід показує, що національна приналежність не залежить від крови, а від культури та мови. Я надіюся, що завдяки такій моїй настанові мені з часом вдасться стати також і американцем.

А тепер декілька слів про себе. Я народився в 1945 році в Москві, де я прожив 30 років до самого часу моєї еміграції. В ранньому дитинстві моя мама возила мене і моїх братів на Україну. Таким чином в дитинстві я бував на Україні більше ніж в Москві. До шести років я міг краще розмовляти українською мовою, ніж російською. Вчився я в Москві, самозрозуміло, по-російськи, тому, що поза межами України українських шкіл немає, та й у самій Україні вони в поганім стані. Вчитися читати по-українському я мусів не в школі, а вдома.

Моє покоління попало в надзвичайне становище. В дитинстві ми застали ще час сталінського терору та страшного браку харчів. У школі з нас насильно робили круглих ідіотів, котрі, як папуги, мусіли повторяти безмірні похвали ,,мудрому батькові всіх народів'' — кремлівському тиранові, влада якого була освячена ,,богоподібним'' образом Леніна і комунізму — ,,світлого майбутнього всього людства'', який неминуче пануватиме по цілому світі. Для перемоги того ,,соняшного майбутнього'' наші дитячі душі начиняли різні ідеологічні педагоги та радянська, обов'язково ,,найпередовіша й найгуманніша література'' прикладами ,,павліків морозових'' та цілою армадою інших героїв зради, донощества і розперезаности для досягнення ,,рівноправ'я'' безправної тварини, в якої атрофовані всі чуття крім охоти жерти.

Коли минуло багато років, мені потрапили до рук романи Орвелла, Зам'ятіна, Бредбері та інших авторів-антиутопістів. Коли я читав ті твори, то я не лякався, бо вони були для мене тільки милою казкою, бо дійсність довкола мене була страшнішою від фантазії цих геніяльних людей. Хворий світ, що був довкола нас, та слова наших вчителів привели багатьох моїх ровесників, і мене в тому числі, до висновку бажати протилежного до цього нелюдського режиму. Замість того, щоб ми перетворилися в бездумних і бездушних баранів, ми почали старатися думати. Але це не було легко. Ми були відрізані не тільки від довколишнього світу проповіддю злобної ксенофобії, але ми також були відрізані від особистих культурних коренів. Та історія, яку ми знали, була історією імперських завоювань, які мали назву ,,визволення'' або ,,добровільних приєднань''. Московські тирани й кровопийці виглядали, як ,,борці за прогрес і демократію'', але... з ,,історичною необхідністю'', а народні герої та борці за свободу, такі як Шаміль на Кавказі чи Мазепа на Україні, виглядали як зрадники і вороги народу. Проте, грабіжник Єрмак та кат Кавказу Єрмолов виступали в ролі визволителів і героїв. Все ж таки деякі подробиці випадали з того ряду. Демагогічна пропаганда була змушена в деяких випадках хвалити також дійсних борців за свободу, щоправда, завжди підкреслюючи ,,помилки'' великих просвітителів. Завдяки тому недоглядові пропаганди нам стали доступні Чаадаєв, якого проголосив божевільним ,,височайший указ''; Шевченко — засланий у жорстоку солдатчину за любов до Батьківщини. Ми почули про Костюшка, Кармелюка, Пугачова; про вільну державу ,,великий Новгород''; про хоробру та вільну Запорізьку Січ.

Але, звичайно, відразу звільнитися повністю від тягара, того, що чоловікові вбивали в голову від самого дня народження, не так легко. Ще важче це зробити в обставинах інформаційного муру, який будував довкола нас режим. Але в системі офіційної ідеології режиму було щось, де думка мала можливість знайти вихід з цієї ідеологічної тюрми. Для мене та деяких моїх друзів — це була книжка Леніна ,,Держава і революція''. Через цю брошуру я потрапив до підпільної неомарксистської організації — ,,Союз боротьби за відродження ленінізму''. Союз існував недовго. В 1964 році ми були майже всі заарештовані. Я не буду розказувати Вам про репресії, що дісталися на нашу долю. Це вже стара і довга історія, котру я надіюсь колись докладно описати.

Я тут згадав про цю справу, щоб ви краще зрозуміли процес духовного визволення, який я перейшов. Це був початок. Далі було легше, бо тільки перший крок буває важким. З часом мені вдалося — я маю надію — повністю визволитися від тягара упереджень, які наклало на мене совєтське виховання. Звичайно мені було трохи легше, ніж багатьом моїм ровесникам. Переважна частина моїх рідних загинула в часи сталінського терору. Мій дід майже не загинув в Україні з голоду, який коштував українському народові багато мільйонів жертв-селян.

Коли я мав 16 років, я почав працювати на заводі. У 1962 році у нас, на заводі, вибухнув страйк, який не залишив у мене сумніву, кому належить влада в СССР. Потім я став інженером. Я багато подорожував по Совєтському Союзі. Своїми очима я бачив національну дискримінацію також тих народів, які формально мають статус ,,незалежних'' держав, так звані ,,союзні республіки''. Мені прийшлось зустрінутись з етнічним расизмом у відношенні до євреїв, кримських татар, волжських німців, греків, месхів, чеченців та цілого ряду інших малих народів. Я зустрічав неможливість розвивати науку чи писати те, що каже совість, а не кремлівський ,,дядько''.

Все це привело до того, що головним ділом мого життя стала боротьба за здійснення Людських Прав, і не в заявах політиків, а в дійсності. Самозрозуміло, що я ознайомлений з проблематикою Людських Прав тільки в СССР, і тому не можу говорити про цю проблему в інших частинах світу, хоча і розумію, що, на жаль, порушення Прав Людини існують не тільки в СССР.

Пані і панове!

Я довго розповідав про себе, але я думаю, що моя еволюція може допомогти вам зрозуміти те покоління, що виросло за колючим дротом ,,великого концта-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Відійшов у вічність піонер, священослужитель і громадський діяч

У неділю, 26-го грудня 1976-го р., заснув навіки бл. п. протопросвітер о. д-р Володимир Слюзар, — перший і довголітній настоятель собору св. Софії в Монтреалі; голова Місійної Округи — Монтреаль, Ляшін, Отава; співосновник і довголітній предсідник Т-ва Православних Священиків різних національностей у квебецькій провінції; заступник Владики Михаїла на Східню Канаду.

Покійний визначився організаційним хистом, своєю добротою й зрозумінням життьових проблем своїх парафіян, як рівнож кожної людини в потребі. Його поради, життьовий і дипломатичний підхід до щоденних і родинних проблем, послужили неодному в пригоді. Як признання за ті всі послуги, як для Української Православної Церкви, так сі для українського й канадського громадянства, бл.п. о. Волод. Слюзар був відзначений Митрополичою Грамотою, Хрестом з чудовими самоцвітами, саном протоієрея - Митрою, а вкінці наданням чину протопресвітера, найвищої священичої ранги. В 1970 р., Колеґія св. Андрея у Вінніпезі нагородила його почесним Докторатом Теологічних Наук.

Бл. п. Володимир Слюзар народився в Чункові, пов. Заставна на Буковині 20-го січня 1895 р. Бл. п. о. Володимир був поручником у Австрійській Армії під час Першої світової війни, адьютантом Військової Команди в Чорткові, начальником 14-ої Бригади УГА; його відзначено подвійною бронзовою медалю й офіцерською з мечами й Хрестом Симона Петлюри. По закінченні війни докінчив Богословські й Правничі студії в університеті в Чернівцях.

Прибув до Канади в 1923 р., а в 1924 р., його висвячено на священика; чину висвячення доконав бл. п. митрополит Ісан Теодорович. Служив, як парох у Шіґо, Теодорі, Йорктоні і Саскачевані. В 1926 р., прибув до Монтреалю, як перший і постійний настоятель церковної громади св. Софії.

За його старанням і умілим провідництвом громада закупила церкву в 1889 р. при вул. Де-Лоріміер і її розбудувала. У скорому часі членство парафії збільшилось й церква стала замалою. За його старанням, провідництвом і вказівками вибудовано новий величавий храм у новішій дільниці на Роземонті — собор св. Софії, на розі вулиць ,,Сейнт Мішель'' і ,,Бельшес''. На протязі свого трудолюбимого священичого життя, бл. п. о. Володимир допомагав зорганізувати сусідні парафії: в Ляшінах, Садбурах, Отаві, Ошаві, Гамелтоні й Торонті, як рівнож через довгі роки був предсідником Соборів Української Православної Церкви й членом Консисторії.

Після відходу на заслужений відпочинок — пенсію не дармував, а продовжував своє душпастирське покликання в церквах св. Юрія в Ляшінах і св. Покрови на Роземонті.

У 1974 р. величаво відзначено 50-ліття священства бл.п.о. Володимира при численній участи вірних та представників із різних церковних та світських організацій. У численних привітах висловлено признання й подяку за проблену працю на церковно-громадській ниві,- взірцевому священослужителеві, лекторові, дириґентові, вчителеві й знаменитому промовцеві.

На протязі свого трудолюбимого життя бл.п.о. Володимир дописував до часописів, як рівнож зредагував ряд співаників, бож був дуже талановитим дириґентом і сам зорганізував прекрасний хор: мішаний, чоловічий, жіночий і молодечий. За свої концертові виступи отримував численні відзначення, а кожнорічні регулярні програми з українськими колядками лунали на хвилях етеру Сі-Бі-Сі. Незабутньою пам'яткою залишились записи жіночого хору на платівках.

Під час Другої світової війни бл.п.о. Володимир Слюзар був капеляном Канадського Королівського Леґіону, Відділу ім. І. Мазепи ч. 183 і був нагороджений медалем за заслуги, а в 50-ліття свого священства одержав медаль Домініяльної Команди Королівського Леґіону.

Будучи провідною особою Монтреальської громади бл.п.о. Володимир працював для культурного розвитку етнічних груп, а будучи мужем довір'я — асистував і полагоджував різні справи для потребуючих.

За його віддану працю для добра й розвитку української громади в Монтреальській Окрузі, місцевий Відділ КУК нагородив його почесною грамотою у 1974 р.

Бл. п. о. Володимир залишив у глибокому смутку дружину — Леонію, свою невідлучну співпрацівничку й товаришку життя, колишню учительку недільної й рідної школи, співосновницю Союзу Українок Канади і Відділу Доньки України в Монтреалі; сина д-ра Романа Слюзаря, дочку — Любу Бавер, улюблену прибрану доню Галину Мельник, п'ятьох внуків і одну правнучку.

Похоронні відправи відслужив Блаженний Владика Миколай Дебрин в асисті численного духовенства (тринадцять осіб) обох віровизнань, а також представників Православних Церков інших національностей.

Під час триденних похоронних відправ виголошували співчутливі слова для родини і численної Монтреальської громади з приводу так великої втрати в особі бл. п. о. Володимира такі особи: Блаженний Владика Миколай, о. протопросвітер Дмитро Фотій з Торонта, декан католицької церкви протопр. о. Іван Гаврилюк з Монтреалю, протопр. о. Н. Саляміс

(Закінчення на стор. 4-ій)

АНДРІЙ ГРИГОРЕНКО КАЖЕ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

бору", як ми називаємо країни, якими провадять партії, керовані марксизмом-ленінізмом. Я хотів би звернути вашу увагу на проблеми, які, на мій погляд, стоять перед Україною і, як мені здається, повинні хвилювати кожного, хто не перестав відчувати себе українцем. Еміграція, ясна річ, не може, та і не повинна рішати за основну частину народу, який живе на Батьківщині. Але той біль, що непокоїть українця на Україні, є і наш біль. Мені здається, що американці українського походження мають обов'язок думати про свободу в Україні. Українські американці повинні думати також про свободу інших народів в совєтсько-російській імперії, включно з російським. Українському народові припадає, на мій погляд, важливе завдання. Український народ — другий по величині народ після російського не тільки в Східній Европі, але в усій імперії взагалі. При тому, відмінно від росіян, українці пригнічені не тільки тоталітарним режимом, але також національною дискримінацією та режимом окупації. Таким чином, на Україні має місце весь комплекс порушення Прав Людини. На жаль, українська громада не завжди зауважує, що головна проблема — це Права Людини в загальному, і що національна проблема може бути розв'язана тільки у зв'язку з цілим комплексом порушення Прав Людини. Якщо українська громада на еміґрації зможе постійно й ефективно реаґувати на всі без винятку порушення Прав Людини не тільки в Україні, але також і на всіх територіях СССР, як також на територіях так званих соціялістичних країн, то вона зможе не тільки приблизити здійснення мрії кожного українця про незалежну демократичну Україну, але також допомогти здобути свободу всім народам імперії. Мене здається, що при тому українська громада не повинна забувати про російський народ. Українці могли б допомогти російському народові здобути свободу і перестати бути знаряддям в руках володарів Кремля.

Ну, добре, Ви кажете, але як?

Я думаю, що основна допомога рухові за Права Людини, як в Україні, так і в цілій совєтсько-російській імперії, може складатися з розголосу кожного випадку порушення таких Прав.

Наприклад. Коли з'єднані сили імперії потоптали початки свободи в Чехо-Словаччині, така спільна солідарність прокотилася хвилею по всій імперії. Ви напевно добре пам'ятаєте тих росіян, які вийшли на Красну Площу в Москві, щоб сказати „Ні!" окупантам. І ніколи ми не зможемо забути живих смолоскипів та прізвища героїв — празького студента Яна Палаха, ризького студента Іллю Ріпса, чи наших земляків — Береславського та Макуха.

В них був один лозунґ: „За вашу та нашу свободу!"

Я тішуся надією, що цей лозунґ стане постійним для всіх національних еміґрацій совєтсько-російської імперії.

Шановні пані і панове!

Я хотів би сьогодні згадати тих, хто пожертвував своєю свободою за здійснення Прав Людини в СССР. Сьогодні совєтська влада продовжує арештовувати людей. Позавчора заарештовано Александра Ґінзбурга. Його заарештували за те, що він давав матеріяльну допомогу родинам політичних в'язнів, включно з українськими. Ви добре знаєте, що українські політв'язні становлять добру половину всіх совєтських політичних в'язнів. Дві масові хвилі арештів в Україні прокотилися зовсім недавно.

Одна — 1965 року, коли заарештовано Опанаса Заливаху, Івана Світличного, В. Мороза, І. Геля, Осадчого, Караванського та інших.

Друга була 72-го року, коли між заарештованими був і видатний український поет, з котрим мені пощастило познайомитися — Іван Світличний. Поет, творчість якого може прикрасити будь-яку літературу. Також тоді були заарештовані Леонід Плющ, Євген Сверстюк, Вячеслав Чорновіл, Стефанія Шабатура, Юрій Шухевич, о. Романюк, Семен Глузман, Олександер Сергієнко, Гель, Сеник, Ірина та Ігор Калинець, Антонюк та багато інших.

Сьогодні цілий світ знає прізвища блискучих українських журналістів Валентина Мороза та Вячеслава Чорновола. Однак, влада продовжує нищити їх голодом та нелюдським режимом ув'язнення.

Особливе місце в числі українських політичних в'язнів мають представники національних меншин України.

Українці з власного гіркого досвіду переконалися, що таке національне пригноблення, і тому українцям належить бути в перших лавах оборонців прав національних меншин. Саморозуміється, нас повинні цікавити всі нації імперії, але особливу увагу ми зобов'язані приділити національним меншинам України, бо з ними будуть жити українці в майбутній свобідній та незалежній Україні. Якраз по відношенні українців до власних національних меншин будуть судити народи інших країн щирість українських намірів.

Найбільш складною проблемою в цьому відношенні є проблема Криму. Хоча цей півострів був приєднаний до України без її відома, але сьогодні його проблеми стали українськими проблемами. На півострові мешкають сьогодні переважно росіяни та українці, а колись там жили більш ніж 40 різних народностей, найбільшою з яких були кримлі. Тепер їх у більшості називають кримськими татарами. Разом з кримчаками та караїмами, які також розмовляють по-кримськи, але віра яких, на відміну від кримлів, була не іслам, а юдаїзм, кримлі становили більшість населення Криму. Сьогодні кремлівські володарі посилаються на те, що саме українці являються головною перешкодою на шляху повернення корінного населення Криму. Рівнож на українців падає особлива відповідальність за долю того багатостраждального народу, який пережив подвійний ґеноцид. Під час німецької окупації на півострові було знищено понад 150 населенних пунктів, де мешкали кримлі. Крім того нацисти знищили майже всіх кримчаків. Після приходу до Криму совєтських військ, були депортовані коренні мешканці, які залишилися живими. В результаті депортації загинуло біля половини того народу. І до цього дня багато кращих синів народу заповнюють совєтські концтабори. У найбільш загроженому положенні знаходиться сьогодні Мустафа Абул Джеміль.

Другою важливою проблемою є проблема єврейської національної меншини. Кремлівські володарі, ясна річ, очікують небезпеки з боку українського руху за Права Людини, бо він спирається на дійсно всенародній підтримці, ставши таким чином національно-визвольним рухом. Звертаючи увагу на просто чисельну величину, КПСС більше всього боятся саме українців. Тому сили пропаґандивного і поліцейського апарату роблять всі заходи, щоб скомпромітувати український народ. Саме цим пояснюється, чому всю антисемітську літературу видають насамперед по-українськи, а потім розповсюджують російською та іншими мовами з обов'язковою приміткою: „Переклад з українського", Цим же також пояснюється те, що якраз в Україні була зфабрикована „справа доктора Штерна", яка дуже сильно нагадує „справу Бейліса", що була зфабрикована царською охранкою. Таким закидам українська громада повинна протиставити особливо принципову позицію в справі боротьби з виявами совєтського расизму, піднесеного до висоти державної політики і прикриваного димовою завісою словоблудства про дружбу народів".

Я згадав тільки про дві національні меншини. Але в Україні є ще грецька, болгарська та інші. Сьогодні немає в Україні проблеми російської меншини, але ця проблема в майбутньому також матиме місце і на це також мусимо звертати увагу, бо знайти гуманне рішення відносин з національною меншиною, яка зараз належить до пануючої в імперії нації, буде становити також важливий крок на шляху до демократичної та незалежної України.

Дуже дякую за увагу!

Неспокої в Китаї продовжуються

Пекін. — Ройтер інформує, покликуючись на передачі китайського радіо, що політичні непорозуміння між двома фракціями—урядовою групою теперішнього голови Компартії Гуа Куо-фенга і опозиційною, яку очолює вдова по Мао Тсе-тунґові Чіянг Чінг, довели до відкритої конфронтації і фактичної громадянської війни бодай у трьох провінціях, з загрозою поширення на інші території Китаю. По обох боках, згідно з китайськими інформаціями, були жертви в людях. Радіо провінції Шечвану обвинуватило опозиційну групу Чіянг Чінг за позпалювання взаємної ненависти, заохочування до громадянської війни і викликання заворушень у провінції. З повідомлень згаданого радіо не було ясно, чи бої між прихильниками опозиції і урядовим військом далі продовжують, але відкрито говориться, що багато „цінних товаришів" заплатили життям в обороні правопорядку. Провінція Шечван, яка величиною рівняється Франції і має понад вже віддавна була неспокійною. Цю ситуацію використали опозиційні сили. Стало відомо, що великі демонстрації і відкрита війна ведеться також у містах Іпін і у провінціях Кіянгсі, Квайчов і Шатунг. Орган Компартії „Женьмінь Жібао" інформує, що у провінції Фукієн, яка найбільш зближена до Формози, продовжуються ферменти і відкрита боротьба. Для здушення цих заколотів уряд вислав до провінції 12,000 вояків в допомогу залогам і поліції. Політичні обсерватори вважають, що досі в 11-х провінціях з усіх 29-х ведеться відкритий бій між прихильниками Фенга і пані Чіянг Чінг.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Відійшов у вічність...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

— представник Грецької Церкви, член Об'єднання Православних Священиків в Монтреалі і о. Іван Ткачук — теперішній голова Об'єднання, о. Федір Легенюк — парох із Сейнт Кетеринс, о. Олександер Костюк — настоятель церков у Вотерфорді і Вотерлю, о. Микола Равлюк і намісник Покійного в соборі св. Софії о. Ігор Куташ, який вказав на всі добрі прикмети бл.п. о. Володимира, як свого учителя, дорадника і щирого друга.

Бл. п. о. д-р Володимир Слюзар.

Хоча це був робочий день Покійного супроводжав з'єднаний церковний хор із трьох парафій: св. Софії, св. Покрови — з Роземонту і св. рія з Ляшін, які відспівали композиції наших віртуозів: Кошиця, Бортнянського, Гайворонського, Проценка та інших.

Під час похоронних відправ почесну стійку коло домовини тримали члени ордену св. Андрея з Монтреалю й Отави, колишні члени військових формацій, члени молодечих організацій: СУМК, Пласт, СУМ, СУК, і ТУС.

Домовину з тл·нними останками Покійного бл. п. Володимира несли: др — Роман Слюзар - син, Маркіян і Володимир - внуки, рідний брат Покійного - Миколай, др. Ф. Галицький - сестрінок і побратими по зброї.

На цвинтарі ,,Монт-Роялъ'' у Монтреалі останні молитовні відправи довершив владика Миколай, а сотник Богдан Панчук попрощав його від вояків і від засмученої української громади. Лемент сурмача — останнього військового салюту, жалібний спів хору ,,Вічна Пам'ять'' і стрілецьке прощання ,,Видиш брате мій'' закінчили ту сумну містерію людського трудолюбимого життя.

Кілька грудок землі з рідної Зеленої Буковини змішались із землею прибраної Батьківщини й накрили навіки тлінні останки, людини-борця за кращу долю свого народу.

За старанням жіночого товариства Союзу Українок Канади, відділ Доньки України відбулась Поминальна Трапеза в церковній залі св. Софії при численній участи вірних та представників з різних організацій Монтреалю і околиць, а також з різних закутків Канади, як. напр., Анастазія Шемелюк — голова централі Союзу Українок Канади з Едмонтону, Юрій Торошенко — голова Східньої Екзекутиви Союзу Українців Самостійників з Віндзору, голова ТУС з Отави, Юрій Сальський, проф. Д.В. Кислиця та інші.

Під час поминального обіду заслухано багато прощальних промов, бож бл. п. о. Володимир був не лише першим парохом цієї громади, але й піонером — будівничим українського життя міста Монтреал·.

Голова місцевого Відділу КУК Ярослав Кульба, накреслив життьовий шлях Покійного, підкреслюючи, що історія української етнічної групи не лише Монтреалю, але й Української Православної Церкви в Канаді піде в мандрівку історії з печаттю духа Покійного, достойного священослужителя свого українського народу.

Крім вінків і квітів від родини, співгромадян і друзів, присутні на поминальному обіді склали свій дар на свіжу — снігом присипану могилу, як нев'янучий вінок на стипендійний фонд ім. о. д-ра Володимира Слюзаря при Колегії св. Андрея, як рівнож на видавничий фонд — творів, яких Покійний нагромадив чимало за свого трудолюбимого життя.

Т.М.

АРЕТА СІРА...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

цевого відділу УККА проф. П. Стерча.

Кульмінаційною точкою балю було, як звичайно, представлення молодих кандидаток на кралю і князівен Балю Преси та їхній вибір. Молоді кандидати у числі 20, кожна із шарфою із назвою часопису чи журналу, який репрезентувала, розпочали баль дефілядою із своїми ескортами. На чолі дефіляди ішли Ляриса Крупа, як символічна представниця самвидавної підпільної української преси, Уліта Ольшанівська, бувша ,,Міс Союзівка'' і Міс Ессекс Кавнті, нагороджена 3-тім місцем в конкурсі на Міс Ню Джерзі, Дануся Шебунчак, князівна Балю Преси минулого року, та Христина Шуст, краля Балю Преси 1976 р.

Коротко перед північчю жюрі, склад якого із-за захворінь та інших особистих перешкод майже в цілості був змінений, закінчило свої наради та, після представлення публіці усіх кандидаток і їхніх ескортів майстрами церемонії, проголошено вислід контесту.

Кралею Балю Преси 77 р. обрано Арету Сіру, представницю ,,Українки в світі''; першою князівною Христю Ракочу, яка репрезентувала ,,Літопис Бойківщини'', а другою князівною Тетяну Гузар, представницю ,,Шляху''. За зацікавлення і участь в українській журналістиці відзначено Ліду Семущак—,,Наше Життя'', Олю Шевчук—,,Український Журналіст'' і Мотрю Українську—,,Юнак''.

Жюрі рішило також надати відзначення Роксоляні Чорпіті за зацікавлення і участь в українському театральному мистецтві. Жюрі, яке працювало в складі: п. Христина Кульчицька—голова, п. Уляна Дячук—головний касир УНС, ред. А. Власенко-Бойцун, ред. Василь Верган і мгр Юрій Павлічко—члени, брало у своєму нелегкому рішенні такі критерії до уваги: знання української мови, орієнтація в політичній ситуації в Україні, відношення молоді до української самобутности в Америці та до асиміляції, участь в українському громадському житті і спеціяльні зацікавлення, зовнішній вигляд, краса, поведінка. Вичерпне інтерв'ю жюрі із кожною кандидаткою і поставлення натиску не так на зовнішній вигляд, як на знання української проблематики, участь в українському громадському житті і зацікавлення нашою пресою були підставою до рішення жюрі. Численна публіка, що з приємністю приглядалася до цих двадцяти чарівних молодих дівчат та їх зразкових своєю поведінкою і виглядом ескортів, нагородила усіх їх без виїмку гарячими оплесками. Також з великим зацікавленням слухали усі слів ,,уступаючої'' кралі Х. Шуст, яка, передаючи почесний пост своїй наступниці, висловила відважно та з переконанням деякі критичні думки. З найбільшим застереженням піднесла вона факт, що українська спільнота, а особливо українська преса, не використала її в минулому році до ніякої громадської акції. Її думки, як теж короткі слова новообраних кралі та князівен, вказують, що наші молоді дівчата мають поважну настанову до значення цієї імпрези і трактують її не як контест краси, але як показчик громадського і патріотичного вироблення їхнього покоління. Доказом цього є теж факт, що щорічно Баль Преси має таке широке зацікавлення серед нашої молоді, стільки молодих людей бере в ньому участь, а представниці поодиноких часописів і журналів приносять честь не лише журналам, які репрезентують, але цілій нашій спільноті. Щоденник ,,Свобода'' репрезентувала цього року Віра Чума, а англомовний тижневик ,,Юкрейнієн Віклі'' Ірина Фуга.

Гарну дефіляду і представлення контестанток перевели майстри церемонії пані Христина Сеник, Ольга Кузьмович і мгр Юрій Павлічко, при жертвенній допомозі Марії Леськів і Володимира Мельника. Балем провадив, як аранжер, молодий, надійний журналіст, член Управи СУЖА, мгр Юрій І. Павлічко, а за організаційну ділянку дбала обширна огранізаційна комісія з невтомними панями М. Хариною і Л. Чайковською на чолі. До танців приграваля оркестра п. Ю. Гірняка.

В часі балю відбувся виграш картин мистців Б. Крюкова, С. Бернадин і К. Кричевської-Росандіч, а усі кандидатки, і нагороджені та вирізнені, одержали подарки уфундовані УНСоюзом, СУК ,,Провидіння'' і трипільські коралі роботи мисткині Софійки Лади.

5-тий Баль Української Преси пройшов помимо усіх перепон, зміни дати й місця, змін в складі жюрі та інших проблем незвичайно успішно, доказом чого є те, що залю вщерть виповнило понад 400 осіб добірної публіки старшого і молодшого покоління, а багато зацікавленим прийшлося відмовити квитків вступу із-за браку місця.

В УКРАЇНІ СУДИТЬ СИЛА...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Групи проти неї вчинено жорстоку акцію: в ніч на 10 листопада 1976 року була розгромлена квартира керівника Групи Миколи Руденка... Лише підтримка світової громадськості здатна убезпечити Групу від нещадної розправи..."

2. Типові порушення Прав Людини

,,З перших років сталінської диктатури Україна стала ареною геноциду і етноциду...Український народ, котрий протягом багатьох століть не знав голоду, у 1933 році втратив понад 6 мільйонів чоловік, які загинули від голодової смерти.. Якщо до цього додати мільйони розкуркулених, котрих цілими родинами вивозили до Сибіру, де вони помирали, то лише за яких три роки (1930-1933) ми налічимо не менше десяти мільйонів цілком свідомо винищених українців. Четверта частина українського населе·ня! А це ж буде 1937 рік, коли українських в'язнів розстрілювали сотнями тисяч. Ще буде війна з Німеччиною, котра також винищить не менше 7-8 мільйонів українських громадян. А після цієї війни почнеться інша війна: винищення Української Повстанської Армії, котра піднкла зброю проти Гітлера і не склала її тоді, коли зажадав цього Сталін. Разом з повстанцями винищувалось мирне населення.Сотні тисяч підлітків, жінок та літніх людей потрапляли в концтабори лише за те, що хтось із повстанців випив у їхній хаті кухоль молока, або з'їв окраєць хліба. Часом ці ,,повстанці'' виявлялися переодягненими чекістами. Строк ув'язнення був сталий: 25 років. Потім додавали іще. Мало хто із цих великомучеників повернувся на батьківщину.

Якщо кинути погляд на нашу історію за останні півстоліття, стане цілком зрозуміло, чому сьогодні на вулицях українських міст не чути рідної мови...

...Національні права України у складі Союзу, внаслідок бюрократичного зруйнування принципів Декларації про створення Союзу ССР, перестали бути суспільною реальністю... Протягом десятиліть українцеві вбивали в голову, що для нього жодних національних питань не існує, що лише закляті вороги Радянської влади здатні думати про відокремлення України від Росії. Навіть сама ця думка — ба, навіть тоді,коли вона майнула ненароком! — здавалася такою страшною, що її належало негайно вигнати з голови. І не дай, Боже, поділитися нею з товаришем або навіть з братом! Страшнішого злочину не існувало за всю тисячолітню історію України.

Та ось молода людина починає вивчати радянське право — і несподівано для себе відкриває, що такі прагнення взагалі не можуть бути злочином: вони узаконені Радянською Конституцією...

...Вихід республіки із Радянського Союзу не обов'язково пов'язаний з ослабленням Радянської влади. Навпаки, ця влада може здобути більшу підтримку серед народу.республіка залишиться радянською, але ж цілком незалежною. Отже в цьому разі жодної агітації проти Радянської влади взагалі немає...

,,Довести, що молода людина, мріючи про вихід України зі складу СРСР, одночасно прагне ослабити Радянську владу, як правило, ніколи не вдасться...

Чи може держава вважатися цивілізованою, якщо вона, схваливши міжнародні конвенції, що гарантують найвищі людські права, для внутрішнього вжитку видає закони, котрі ці права скасовують?...

...На Україні про антирадянську пропаганду взагалі не йдеться: серед представників молодої інтелігенції, що були заарештовані в шістдесятих і сімдесятих роках, ніхто не кликав до повалення Радянської влади. Більшість із цих молодих людей не мріяла навіть про конституційно безборонне відокремлення України від Росії. Йшлося про те, що надто далеко заходить русифікація, котра маскується під ,,інтернаціоналізм''. В'язниці й карцери, концтабори й спецпсихолікарні, суворий кагебістський нагляд та напівголодне існування — ось жорстока плата за палку віру в святість духа й букви Радянської Конституції.

Судить Сила, а не Право. І Сила кожного разу тлумачить закони так, як їй це вигідно. Антирадянським називається радянське — тобто обумовлене Договором про створення СРСР та Конституцією..."

(У Розділі ч. 3. під заголовком ,,Жорстокість вироків'' говориться про суди в Україні в останніх роках та жорстокість вироків).

4 Після Хельсинської Наради

,,Коли готувалася Європейська Нарада, серед української громадськості ходили чутки: ось незабаром буде амнестія; діти, що вже стали школярами, обіймуть своїх кістлявих батьків, яких вони цілком не бачили на волі.

Але ж надії виявилися марними. Хельсинські Угоди — так само, як Загальна Декларація Прав Людини — потрапили в пропагандистські жорна, звідки завжди з'являлося те ж саме мливо: гучні слова,що не відповідають практиці...

...Тим часом повертаються колишні політв'язні — повертаються незломлені, загартовані, сповнені рішучості продовжувати боротьбу за людські права. Досить проглянути склад нашої Групи, щоб у цьому пересвідчитись. Це — нове, незнайоме суспільне явище, до якого органи влади не готові. Виявляється, в'язниці, табори та спецпсихолікарні не здатні бути загатами супроти правозахисного руху. Навпаки: там гартуються кадри незламних борців за свободу. А діяти так, щоб політв'язні не поверталися, органи КГБ вже не здатні.

І якщо світова громадськість не послабить моральної підтримки, якщо преса та радіо західних країн приділятимуть більше уваги боротьбі за Права Людини в СРСР — найближче десятиліття стане періодом великих демократичних перетворень в нашій країні. Від часів повалення феодалізму людина стала активним суб'єктом творення державної політики — тобто Суб'єктом Права. Це означає: якщо в країні є хоч одна особа,котра думає не так, як думає ціле суспільство, — закон мусить охороняти її переконання. Інакше Арістотелі, Коперники, Ейнштейни, Маркси ніколи не зможуть з'явитися на світ — їх завжди кидатимуть до психолікарень та концтаборів.

Цивілізація єдина — це добре видно із Космосу. Для променя, що летить від Сонця, на земній кулі немає кордонів. Людина витворена із сонячного проміння — вона дитина Сонця. Хто ж має право зупиняти її думку, що лине в Безмір? Заради життя на Землі, заради наших онуків та правнуків ми кажемо: годі! І разом з нами це кажуть Декларація Прав Людини та Хельсинські Угоди, що були схвалені також радянським урядом."

,,СКЛЯНКА ВОДИ'' У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія, Па. — В неділю, 27-го лютого ц. р., о год. 4-ій по полудні,тут, в залі Ля Салль коледжу (20-та вулиця і Олней евеню), Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької з Ню Йорку поставить прем'єру комедії ,,Склянка Води'', що її переклав з французького Юрій Шерех. Постава комедії — Лідія Крушельницька, музика — Ігор Соневицький, хореографія — Ольга Ковальчук-Івасівка; оформленням сцени і проєктами костюмів займеться Марійка Шуст, осітленням — Юрко Гречило. Імпрезу патронує Відділ УККА; квитки вже можна замовляти в крамницях ,,Космос'', ,,Оріон''.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 20 ЛЮТОГО 1977 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Звичайні річні загальні збори 204 Відділ ім. А. Гончаренка в домівці ОУА ,,Самопоміч'', 98 2-га Ав. (між 5-6 вул.). На порядку нарад звіти урядників, К. Комісії, вибір управи на 1977 р. та обговорення організаційної кампанії на 1977 р. На Збори запрошено представників Екзекутиви. Проситься чл. про якнайчисленнішу участь в зборах. По закінченні нарад — перекуска. — Управа Відділу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

ТАРЗАН, Ч.7700. — Фортеця в загрозі

— Гляди, друже майор! Наші спалахи виявляють ворога готового до атаки!

— Так, мій приятелю! Вони чекали довгий час на цю хвилину!

—Тепер, коли нас є мало, Ель Шімаль надіється здобути пост Момбік!

— Але він не розуміє цього, що ми обороняємо наш дім, а не нашу фортецю!

— Воно може також стати нашим гробом, друже!